

เปิดมุมมอง ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช วิเคราะห์ระบบการศึกษา 5 ประเทศ แนะ สมศ. ให้เห็นความสำคัญกับรูปแบบเน้นประเมินเพื่อการเรียนรู้

นำเสนอเมื่อ : 25 พ.ค. 2566

ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช วิเคราะห์ระบบการศึกษาใน 5 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ แคนาดา ฟินแลนด์ เชียงไฮ้ (จีน) และออสเตรเลีย
มีรูปแบบการศึกษาภายใต้เป้าหมายเดียวกันในการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาควบคู่การพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในอนาคต พร้อมแนะ สมศ. ให้เห็นความสำคัญกับรูปแบบการประเมิน
เน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้มากกว่าการประเมินเพื่อกำกับ
รับข้อเสนอแนะและนำข้อเสนอแนะเหล่านั้นมาพัฒนาต่อ
เพื่อรวมยกระดับมาตรฐานและลดช่องว่างด้านคุณภาพการศึกษาของไทย

ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช นายกสถาบันพระบรมราชชนก
เปิดเผยมุมมองระบบการศึกษาของไทยและต่างประเทศ ผ่านการบรรยายหัวข้อ “การศึกษาคุณภาพสูงระดับโลก”
ในงานประชุมวิชาการระดับชาติ เนื่องในโอกาสก้าวสู่ปีที่ 23 สมศ. “2
ทศวรรษแห่งการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการศึกษา” ประจำปี พ.ศ. 2566 ว่า
รูปแบบของโรงเรียนในปัจจุบันอาจจะไม่ใช่รูปแบบของโรงเรียนในอนาคต
ดังนั้นการยกระดับระบบการศึกษาในโรงเรียนให้มีความทันสมัยจึงเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาตลอดเวลา
และบางครั้งต้องปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยและปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ไม่หยุดนิ่ง

สำหรับ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการประเมินสถานศึกษาที่รับการประเมินคุณภาพภายนอกทั่วประเทศ
ควรให้ความสำคัญกับรูปแบบการประเมิน
โดยระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ดีนั้นต้องเป็นระบบที่บูรณาการทุกภาคส่วน ทุกฝ่ายมีบทบาทร่วมกัน
ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานภาครัฐ ทีมผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ประกอบการ
ซึ่งแนวทางการดำเนินการควรเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้มากกว่าการประเมินเพื่อกำกับ
นั่นหมายความว่า การประเมินต้องเป็นการรับข้อเสนอแนะและนำข้อเสนอแนะเหล่านั้นมาพัฒนาต่อ
เพื่อยกระดับมาตรฐานและลดช่องว่างด้านคุณภาพการศึกษา

หากจะวิเคราะห์ระบบการศึกษาในต่างประเทศ อ้างอิงจากหนังสือ
การศึกษาคุณภาพสูงระดับโลกที่ยกตัวอย่างระบบการศึกษาของ 5 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ แคนาดา ฟินแลนด์
เชียงไฮ้ (จีน) และออสเตรเลีย ซึ่งมีวิธีดำเนินการแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ แต่ทั้ง 5
ประเทศมีรูปแบบการศึกษาภายใต้เป้าหมายเดียวกันนั่นคือ 1.การสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา และ
2.พัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในอนาคต

สำหรับ**ประเทศสิงคโปร์** เน้นระบบการศึกษาคุณภาพสูง
โดยระบบการศึกษาของสิงคโปร์ถูกออกแบบใหม่อยู่เสมอเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม
ซึ่งปัจจุบันอยู่ในยุคที่ 3 เน้นความรู้ทั่วโลก เน้นนวัตกรรม เน้นการสร้างสรรค์และการวิจัย

ประเทศแคนาดา ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท ดังนั้นสิ่งที่แคนาดาพยายามทำคือ
ไม่ว่าอยู่ที่ไหนทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาคุณภาพสูง ความโดดเด่นของแคนาดาคือ

ครูเป็นผู้กำหนดคุณภาพการศึกษาและแผนพัฒนาด้วยตนเองเพื่อทำหน้าที่พัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรเอง เรียกว่าเป็นการมอบอำนาจให้แก่ครูและโรงเรียนในการดำเนินการ

ประเทศฟินแลนด์ พัฒนาจากประเทศเกษตรกรรมที่การศึกษาค่อนข้างล่าช้าหลังใช้เวลา 30 ปี พลิกสู่ประเทศที่มีการศึกษาคุณภาพสูงระดับชั้นนำของโลก มีแนวทางในการออกแบบการศึกษาเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ เช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์ โดยภาครัฐได้กำหนดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ให้แก่เด็กทุกคน ไม่จำกัดฐานะ อาชีพ และที่อยู่อาศัย โรงเรียนสำหรับศึกษานี้เรียกว่า Common School ศูนย์กลางของการพัฒนาระบบการศึกษาคือโรงเรียน และครูคือหัวใจของคุณภาพการศึกษาภายใต้หลักสูตรที่เปิดกว้างและยืดหยุ่น

สาธารณรัฐประชาชนจีน จีนพลิกฟื้นระบบการศึกษาที่ถูกทำลาย สูการเป็นประเทศที่มีคุณภาพทางการศึกษาระดับหนึ่งของโลกภายในระยะเวลา 20 ปี โดยการมุ่งปฏิรูปเพื่อสร้างพลเมืองยุคใหม่ ซึ่งหัวใจสำคัญไม่ใช่หลักการหรือความรู้แต่เป็นการประยุกต์หลักการหรือความรู้โดยเป้าหมายคือการเรียนรู้ของนักเรียน จัดตั้งโรงเรียนนอกรอง โดยมีการกระจายครูที่สอนเก่งไปที่มุมลชน มีการทำงานเป็นทีมร่วมกันสังเกตพฤติกรรมเด็ก ปฏิบัติการที่มีต่อการสอน และนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

ประเทศออสเตรเลีย เนื่องจากเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ มีเด็กที่อยู่ห่างไกลจึงมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยส่วนใหญ่ใช้ระบบเทคโนโลยีคอนเฟอร์เรนจากที่ห่างไกลเข้ามาเรียนเป็นรูปแบบของลักษณะการเรียนทางไกล และสิ่งที่เป็นความท้าทาย คือโรงเรียนมีความแตกต่างและมีความหลากหลาย ดังนั้นนโยบายภาครัฐจึงมุ่งให้ความช่วยเหลือโรงเรียนที่อ่อนแอเป็นพิเศษและเปลี่ยนหลักสูตรการผลิตครูและพัฒนาครูประจำการให้ตอบสนองกับหลักสูตรใหม่

“หัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาคุณภาพสูง เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาเยาวชนไปสู่การเป็นพลเมืองของโลก วงการการศึกษาควรตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและพลิกผันของโลกและสังคม เพื่อรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทันและสามารถจัดการกับระบบการศึกษาในอนาคตได้” ศ.นพ.วิจารณ์ ก้าว